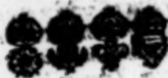
SENTENTIÆ PUERILES

pro primis Latinæ Linguæ tyronibus, ex diversis Scriptoribus collectæ.

Per LEONARDUM CULMAN.

Culmann

¶ His accesserunt pleræque *veterum Theologorum Sententiæ de vera religione.*

LONDINI,
Excudebat Io. BEALE,
pro Societate Stationariorum
M. DC. XXXIX.

VIRO BONO ET ERUDITO CHUNRADO KOLERO, Civi Craylsheimensi, Leon. Culman. S. P. D.

Libellum hunc Sententiarum qualemcunque, puerilem sanè, ante aliquot annos in puerorum usum, ex bonis autoribus undique collectum, atque jam denuò in filiorum tuorum gratiam in ordinem classicum redactum tibi dedicari volui, CHUNRADE optime, quò constans animi mei, erga te propensi & amantis, signum semper haberes, memoremque me tui, atque beneficiorum in me collocatorum diceres. Sic enim amorem amore, beneficium beneficio, pro ingenij mei atque rerum tenuitate satis pensatum puto. Quamvis dices, hoc officium veriùs in filios tuos collocatum esse, quorum studijs consulere possim: verùm scivi te hoc munere præcipuè literario apprimè delectari: quia non solum literatus es, verùm etiam summopere curas, ut & bonis literis atque moribus filioli tui rectè formentur, quò reipublicæ Christianæ olim prodesse queant. Proinde tu loco filiorum tuorum, laborem hunc meum avido & bono animo accipe, & amantem redama.

Bene vale

SAPIENTUM

Sententiæ pro primis Latinæ linguæ tyronibus collectæ.

Sententiæ duarum Dictionum.

AMicis opitulare.
Alienis abſtine.
Arcanum cela.
Affabilis eſto.
Amicos probato.
Audacia periculoſa.
Amicis utere.
Bonos honora.
Blandus eſto.
Bonis benefacito.
Benedic omnibus.
Cognoſce teipſum.
Cognatos cole.
Concordiam ſectare.
Calumniam caveris.
Conſule inculpatè.
Dolum time.
Datum ſerva.
Depoſitum redde.
Deferto neminem.
Delecta amicos.
Diligentiam adhibe.
Exiſtimationem retine.
Ebrietas dementat.
Ebrietatem fuge.
Exerce probitatem.
Æquum judica.
Familiam cura.
Fac juſta.
Filios erudi.
Fuge turpia.
Inimicitias fuge.
Iracundiam tempera.
Inimicitias diſſolve.
Iuſtè judicato.
Juſtitiam colito.
Jusjurandum ſerva.
Libenter diſce.
Ludos fuge.
Legibus pare.

Laudato honesta.
Linguam tempera.
Libros evolve.
Liberos instituc.
Litem oderis.
Mortalia cogita.
Magistratum metue.
Mundus esto.
Majori cede.
Minori parce.
Magistrum metue.
Multitudini place.
Mendacium oderis.
Meretricem fuge.
Neminem irritato.
Neminem irriseris.
Nè jurato.
Neminem vitupera.
Nemini adverseris.
Nihil diuturnum.
Omnibus placeto.
Oculis moderare.
Otiosus nè sis.
Otium fuge.
Omnia mutantur.
Pacem dilige.
Pietatem sectare.
Probrum fugito.
Principem honora.
Periculosa temeritas.
Principi obedito.
Pudorem serva.
Propria custodi.
Prudentiam exerce.
Respice futurum.
Reverere parentes.
Religionem cole.
Regem honora.
Risum moderare.
Rectum quære.
Rationi obtempera.
Rumores fugito.
Sapientibus utere.
Sobrius esto.
Saluta libenter.
Seniores venerare.
Suspicionem abjicito.
Temperantiam exerce.
Tempori pare.
Tecum habita.
Veritati adhæreto.
Vtere virtute.
Violentiam oderis.
Voluptatem tempera.
Verecundè responde.
Verecundiam serva.

SEN-

SENTENTIÆ TRIUM Dictionum.

AMor vincit omnia. Amor sui cæcus.
Arma nesciunt leges.
Audentes fortuna juvat.
Assiduitas durissima vincit.
Avarus semper eget. Avaritiâ nihil miserius.
Auro nihil inexpugnabile. Ars vincit naturam.
Arcus nimis intensus rumpitur.
Aliena concupiscere noli. A vitiis abstineto.
Amicos pecuniæ faciunt.
Avaritia vitiorum caput.
Alij alijs præstant. Assuefactio efficacissima est.
Belli exitus incertus.
Beneficij accepti memento.
Belli fortuna anceps. Bellum gerendum consilio.
Brevis hominum vita. Bis pueri senes.
Cultus res sacra.
Cor hominum indomabile.
Cor hominis pravum.
Crimina multa dissimulanda.
Comparatio omnis odiosa. Cuique sua dos.
Comitas amicos parit.
Comitate vincendi morosi.
Conscientia mille testes.
Cibus immodicus noxius.
Consilio inimica iracundia.
Cupiditas est inexplebilis.
Cupiditas pecuniæ fugienda.

Calamitas nemini exprobranda.
Conviciis non respondendum.
Desidia generat oblivionem.
Dies affert multa.
Difficile assueta relinquere.
Divitiæ fastum pariunt.
Dies ægritudinem adimit.
Desperandum de nemine.
Dona multùm possunt.
Delinquentes sunt corrigendi.
Divitiæ vitiorum ministræ.
Difficillimum vincere naturam.
Discordiâ dilabuntur regna.
Difficilia quæ honesta.
Divitis incauta oratio.
Divisio rem attenuat.
Dubium quodcunque probato.
Dubius rerum eventus.
Dives omnis inexplebilis.
Doloris medicus tempus.
Exercitatio optimus magister.
Exercitatio potest omnia.
Æquales æqualia delectant.
Exilium multos honestat.
Experimento nihil certius.
Ætate prudentiores reddimur
Ebrietatis comes oblivio.
Ætas corrumpitur vino.
Flagitiorum turpis exitus.

Felici-

Felicium multi cognati.
Felicitas incitat inimicitias.
Fames optimus coquus.
Fortuna reddit insolentes.
Felicitatis comes invidia.
Ferocitas lenitate sedatur.
Factum stultus agnoscit.
Fœminæ sunt inconstantes.
Furori cedendum est.
Fuge nimis alta.
Finem vitæ specta.
Forma perit vino.
Fortes fortuna adjuvat.
Fame nihil miserius.
Firmum in vita nihil.
Fugax est ætas.
Futili nihil credendum.
Finis miseriæ mors.
Gaudium dolori junctum.
Gratia gratiam parit.
Gloriæ fundamentum labor.
Honos alit artes.
Hominum mentes variæ.
Honores præbet pecunia.
Humani casus ancipites.
Humanarum rerum vicissitudo.
Infelix litium exitus.
Incertus rerum exitus.
Ira tormentum sui ipsius.

Jucundi acti labores. In vino veritas.
Iram compeſcere arduum.
Jactantiæ comes invidia.
Ingenia hominum varia.
Inconſulti facilè ruunt.
Incommodum hilaritate condiendum.
Ingens telum neceſſitas.
Induſtrium adjuvat Deus.
Infida ſemper ſocietas.
Inconſtantia faſtidit amicos.
Incognitum non amatur.
Inexplebilis eſt mendicitas.
Injuria beneficio vincitur.
Jucunda rerum viciſſitudo.
Ignarus omnis inſtabilis.
Infelicitas nemini objicienda.
Injurias tolerare difficile.

Laus excitat ingenium. Lis parit litem.
Labore omnia florent. Lingua multos perdidit.
Labores gloriæ fundamentum.
Linguam digito compeſce.
Labor eſt theſaurus hominis.
Laus merces virtutis. Libertate nihil dulcius.

Malus ſimilem quærit.
Malè partum dilabitur. Multa docet fames.
Malum patientiâ tollitur. Mens præſaga futuri.
Mulierem ornat ſilentium.
Miſerrimum fame mori.
Mortalibus nihil tutum.

Mune-

Munera capiunt homines.
Muta defenſio tutiſſima.
Muſicam docet amor. Mors omnia ſternit.
Mors eſt inevitabilis. Mala ſenium accelerant.
Mulieris dos pudicitia.
Memoria theſaurus artium.
Maledictis non reſpondendum.

Natura paucis contenta.
Nemo ſibi naſcitur. Nihil temerè crediderıs.
Nil mentiri debes. Neceſſitas caret lege.
Nè tua jactato. Nè aliena deſpicito.
Nè cui obtrectato.
Neceſſitati nihil repugnat.
Neceſſitas frangit ferrum.
Nimia parſimonia vitanda. Nox pudore vacat.
Nè quid nimis. Nihil aſſuetudine majus.
Nuſquam tuta fides.
Nihil inexpertum affirmes.
Naturæ fruſtra repugnatur.
Nihil fugacius tempore.

Obſequium amicos parit.
Occaſio facit furem.
Opulentia tollit amicos.
Omne principium grave.
Occaſio non negligenda.
Opes celeriter dilabuntur.
Odium obſequio lenitur.
Omnia fert ætas. Opes arte parantur.
Otium ingenii rubigo.

Paupertas excitat artes.
Præceptori discipulus obediat.
Pecuniæ obediunt omnia.
Præceps consilium inauspicatum.
Paupertas amicis nos spoliat.
Paria sunt conservanda.
Pudor mendico inutilis.
Plurium calculus vincit.
Patriâ nihil dulcius.
Procrastinatio est odiosa.
Principium dimidium totius.
Quæ nocent docent.
Quævis terra patria.
Risus nimius cavendus.
Similia similibus favent.
Simile simili gaudet. Servitus omnis misera.
Soli fortunati amantur.
Somnus mortis imago. Spes servat afflictos.
Studium humanos reddit.
Suum cuique pulchrum.
Sequitur ver hyemem. Stultus stulta loquitur.
Studia mentem indicant. Sors omnia versat.
Silentium ubicunque tutum.
Superbi difficile corriguntur.
Solus sapiens dives. Spes alit exules.
Sibi quisque placet. Satietas ferocitatem parit.
Semper feriæ inertibus.
Sermo medetur tristitiæ. Silentio nihil utilius.
Tempus edax rerum. Tempus breve est.

Tem-

Tempus celerrimè aufugit.
Tempore omnia mutantur.
Tempus omnia revelat.
Tempore omnia peraguntur.
Tempore nihil velocius. Tempore fiunt omnia.
Tempus dolorem lenit.
Venter caret auribus. Vetita magis appetimus.
Veritatis simplex oratio.
Vulgi judicium stultum. Virtus laudata crescit.
Usu omnia consumuntur. Varia dona hominum.

SENTENTIÆ QUATUOR
Dictionum.

Aliam ætatem alia decent.
Aliis aliud vitii est.
Amicis utendum cum modestia.
Assidua exercitatio omnia potest.
Ab hominibus blandientibus cavendum.
Amicos inter adversa cognoscimus.
Amici boni rari sunt.
Amicitia vetus raró abolescit.
Amanti nihil est difficile.
Ambitio in Republica pestilentissima.
Amicitia omnibus rebus anteponenda.
Annus fructificat, non tellus.
Animus cujusque sermone revelatur.
Ante annos prudentia nulla.
Assueta mala non offendunt.
Amor non est sanabilis,

Adversa sæpe excitant ingenium.
Auro placatur rex avarus.
Avari cupiditas nunquam expletur.
Audere non est sapientis.
Amico fido nihil pretiosius.
Adest unicuique rei modus.
Admonentes liberè rari sunt.
Ampla satis forma pudicitia.
Amicitia nullum pondus recusat.
Amorem oculi potissimùm conciliant.
Avari non possunt satiari.
Avaritiâ nullum vitium tetrius.
Aranearum telis similes leges.
Beneficium semper beneficium provocat.
Beneficium animo donantis metiendum.
Beneficij exprobratio molesta est.
Bellum civile malum perniciosum.
Bona multa negligendo perduntur.
Bonis amicis parciùs utendum.
Bonos viros omnia decent.
Blandis verbis homines exorantur.
Conjugium inæqualium malum est.
Canes timidi vehementius latrant.
Calliditas nimia interdum obest.
Charum est quod rarum est.
Consuetudo omnia dura lenit.
Consilium ubique plurimùm valet.
Conscientia recta suavissima est.
Consuetudo quovis tyranno potentior.

Commune

Commune naufragium omnibus solatium.
Consilium post facta inutile.
Cunctis opibus sapientia pretiosior.
Crescentem sequitur cura pecuniam.
Cum blanditur inimicus fallit.
Cum fortunâ mutantur amici.
Degeneres animos timor arguit.
Divitiæ, bonæ mentis onera.
Docti doctorum familiaritate gaudent.
Dulce est meminisse laborum.
Dulce est paternum solum.
Deteriorum semper major pars.
Damnum turpi lucro præponendum.
Diversæ terræ diversa producunt.
Donum à dantis animo pensatur.
Divitiæ sunt causæ jurgiorum.
Damnare facilè neminem debemus.
Dissimulanda est sua miseria.
E squilla non nascitur rosa.
Egestatem affert manus otiosa.
Ex aspectu nascitur amor.
Eruditiores efficimur omnes damno.
Extrema gaudij luctus occupat.
Ebrietas abditissima pectoris profert.
Ex minimis initijs maxima.
Errare commune est mortalibus.
Ensis pueris non committendus.
Exprobratio calamitatis nemini objicienda.
Experientia est providentiæ magistra.

Ex

Ex parvis fiunt magna.
Ex otio vitia proveniunt.
Expertus pericula facilè expavescit.
Felicitas multos habet cognatos.
Fortuna simillima vento est.
Fallere alios malum est.
Futurorum nulla certa cognitio.
Fies malus malorum contubernio.
Fugiendum est malorum commercium.
Fratrum concordia rara est.
Fugienda sunt nimis alta.
Fides etiam hosti servanda.
Gravis culpa, tacenda loqui.
Gloria pecuniis non emitur.
Homines ad malum proclives.
Hominis figura oratione cognoscitur.
Humile vitæ genus tutissimum.
Insipiente fortunato nihil intolerabilius.
Irati nihil rectè faciunt.
Inter fratres rara concordia.
Ignavis semper feriæ sunt.
Ingratitudo vitiorum omnium caput.
In omni re opus est animo.
In adversis amicus probatur.
In omni re varietas delectat.
Inter arma silent leges.
Impatientia res cunctas exasperat.
Impetus cuncta malè ministrat.
Innumeris laboribus honos constat.

Ira omnium tardissimè senescit.
Ingens thesaurus, bonus amicus.
Inopinata mala graviora sunt.
Immensum gloria calcar habet.
Invidia suum torquet autorem.
Improbâ linguâ nihil pernitiosius,
Innumera mala parit securitas.
Ingenium mala sæpe movent.
Ira non sedatur iracundiâ.

Labor est thesaurus hominibus.
Labor virtutis gloriam accipit.
Labor improbus omnia vincit.
Longior vita, diuturna calamitas.
Libenter feras quod necesse est.

Minervâ invitâ nihil tentandum.
Mala herba non perit.
Mens est præsaga futuri.
Multa petentibus desunt multa.
Mendacem memorem esse oportet.
Malum lucrum æquale dispendio.
Multis ictibus dejicitur quercus.
Morosi nil candidè interpretantur.
Malum consilium consultori pessimum.
Mortalibus nihil charius pecuniâ.
Mors omni ætati communis est.
Mala sunt vicina bonis.
Malo accepto stultus sapit.
Malè respondent coacta ingenia.
Modestia sanitati multùm confert.

Miseri felicibus invidere solent.

Natura nihil solitarium amat.
Negotiosa res est litigare.
Nè vulgi sequaris errores.
Novit paucos secura quies.
Nihil efficacius simplici veritate.
Ne majora viribus suscipias.
Nihil turpius sene libidinoso.
Nihil absurdius divite avaro.
Nullus mortalium absolutè beatus.
Naturæ necessitas exiguo placatur.
Nemo læditur nisi à seipso.
Nocet temeritas multùm mortalibus.
Nulla amicorum melior possessio.
Nihil est homine calamitosius.
Nihil dulcius amico monitore.
Nihil vulgarius quàm fallere homines.
Nimia lenitas non probatur.
Non semper arridet fortuna.

Opes amicos conciliant.
Omnia habere nemo potest.
Omnibus horis nemo sapit.
Optimum alienâ insaniâ frui.
Omnia suo tempore peragenda.
Omnes res facilè mutantur.
Oculus domini saginat equum.
Otium multa docet vitia.
Omnium est dulcissimum accipere.
Omnia bona pace constant.

Omnes

Omnes deteriores sumus licentiâ.
Oratio factorum est simulachrum.
Oculi auribus sunt fideliores.
Omne solum forti patria.
Pauperum mors est sine strepitu.
Pauperum sermones sunt vani.
Præstantiores sunt senum sententiæ.
Parva non sunt contemnenda.
Præcocia ingenia citò desistunt.
Patria sua cuique jucundissima.
Publicâ concordiâ nihil utilius.
Parsimoniâ & labore crescunt res.
Prudentis est multa dissimulare.
Perturbato cordi nihil jucundum.
Perdifficile est bonum esse.
Pertinacia, elati animi comes.
Probitas magnum ingenium facit.
Peccanti non præstandum obsequium.
Post mortem cessat invidia.
Prosperis rebus animi luxuriant.
Quot capita, tot sensus.
Qualis vir, talis oratio.
Qualis princeps, talis populus.
Quisque suis malis blanditur.
Quid turpius arroganti imperitiâ?
Quot homines, tot sententiæ.
Quantum habebis, tanti eris.
Qualis percontatio, talis responsio.
Res sacra est consultatio.

Rem peractam stultus intelligit.
Re præteritâ omnes sapimus.
Rubor virtutis est color.
Rarò ulla calamitas sola.
Ratio degenerat sine exercitatione.
Soli miseri carent invidiâ.
Sermone qualitas viri cognoscitur.
Silentio multis respondetur aptiùs.
Sequitur facilè tempestatem serenitas.
Sua quemque alit ars.
Senectute otiosâ nihil jucundius.
Sermo opportunus est optimus.
Sermo character animi est.
Suus rex reginæ placet.
Sera in fundo parsimonia.
Semper inops quicunque cupit.
Sua quemque studia delectant.
Sine opibus nihil valemus.
Sanitate nihil in vita melius.
Sine vitijs nemo nascitur.
Sapientia nimia non est sapientia.
Suus cuique attribuendus est error.
Supra vires nihil tentandum.
Suo quisque studio delectatur.
Spes mentes hominum fovet.
Turpe lucrum adducit infortunium.
Tempus omnia secum trahit.
Trahit sua quemque voluptas.
Tempore adversitatis probatur amicus.

Tempora omnia fiunt leviora.
Vinum immodicum, malorum causa.
Ventre pleno pejor consultatio.
Vulgus amicitias utilitate probat.
Voluptates commendat rarior usus.
Vbi timor, ibi pudor, Vbi amici, ibi opes.
Vbi amor, ibi oculus. Vbi dolor, ibi digitus.
Vnus vir, nullus vir.
Vt quisque est, ità loquitur.
Virtute nulla possessio major.
Variæ sunt rerum vices.
Vitia celari non possunt.
Vana gloria non est petenda.

SENTENTIÆ PLVRIVM. dictionum.

AB aliorum casu disce quid vites.
Abjiciendus pudor quoties urget necessitas.
A cane non magno sæpe tenetur aper.
Ad otium proclives sumus omnes.
Adversa æquo animo sunt toleranda.
Adulatio, maxima in amicitia pestis,
Adolescentis est majoris natu revereri.
Adeò in teneris consuescere multum est.
Ad omnem disciplinam tardior est senectus.
Agentes & consentientes pari pœnâ puniuntur.
Alterius salus, alterius est exitium.
Alterius opes, alterius sunt spolia,

Alia vita, alia vivendi ratio.
Amicus verus, thesaurus est magnus.
Amici in rebus adversis cognoscuntur.
Amor verus nullum novit habere modum.
Animus duris rebus assuetus, minús offenditur.
Animus cujusque sermone relevatur.
Ars laborat citra fortunæ opem.
Asinus mavult stramina, quâm aurum.
Aurum multis sæpe suasit perperám.
Bacillus vitæ est egregia eruditio.
Beneficium collatum in gratos, solet fœnerari.
Bene pauperem esse, melius est quám ditescere malé.
Beatissima civitas quæ a sapientibus regitur.
Bonæ leges ex malis moribus procreantur.
Bonis quod bene fit, haud perit.
Bonos viros nihil maledicta vulnerant.
Boni ad bonorum convivia ultro accedunt.
Canis pauperem peregrinum semper infestat.
Canis festinans cæcos parit catulos.
Canis antiquus catenæ assuefieri non potest.
Certiora quæ videntur, quám quæ audiuntur.
Credendum non cito est, quod dicitur.
Celant sua mala domestica sapientes.
Cavendum ab eo qui semel imposuit.
Charius est quicquid mercede paratur.
Consilio meliús vincas, quám iracundiâ.
Consultatione, re peracta, non opus est.
Consilium petendum à consultis & prudentibus.

Con-

Consuetudo cum bonis viris est habenda.
Corpus magìs dolore affici, quàm mentem velis.
Corrigere naturam malam difficile est.
Comite scelesto haud unquam iturus utere.
Consuetudo in rebus omnibus semper est potentissima.
Cura in omni re plurimúm valet
Cum amico bene merito non est suscipiendum certamen.
Cui fortuna adversatur, amicos non habet.
Desipere in loco, summa sapientia est.
Dispares mores disparia studia sequuntur.
Diffidentes facilè superantur, concordes haud facilè.
Diligitur nemo, nisi cui fortuna secunda est.
Difficile est tristi fingere mente jocum.
Dives est, qui nihil sibi deesse putat.
Divitiæ labore parantur, prodigalitate pereunt.
Dijs, parentibus, præceptoribus non redditur æquivalens.
Difficilis res est inventu verus amicus.
Dives memineris, ut prosis pauperculis.
Doctrina vana est, ratio ni accesserit.
Dos non facit faustum conjugium, sed virtus.
Durum est ea relinquere, quibus diu assueveris.
De suis quisque verba facit.
Dum non licet ut expeto, vivo ut queo.
Damnaveris nullum, causâ non cognitâ.
Dos est magna, virtus parentum.

Dum felis dormit, saliunt mures.
Dantur opes nullis nunc, nisi divitibus.
Difficilius est felicem, quàm adversam ferre fortunam.
Doctus pauper diviti indocto præponitur.
Ex parvo initio res magna oritur.
Ex vitio alterius sapiens emendat suum.
Ex aliorum erratis ipsi cautiores efficimur. (vit.
Exilium est illic homini, ubi parùm cômode vi-
Eximia est virtus præstare silentia rebus.
Ensis vulnerat corpus, sed animum oratio.
Errata ipsi nostra non agnoscimus.
Fortis est, falsam infamiam contemnere.
Fortis animi est, non perturbari in rebus adversis
Faciliùs quis consulit alijs, quàm sibi.
Fortunæ incommoda nihil movent sapientem.
Festinationis comites sunt error & pœnitentia.
Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit.
Facile fustem invenerit, qui cupit cædere canem.
Facilè evolat verbum, tamen nunquam redit.
Fortuna prospera, dum blanditur, perdit.
Felicissimus, cui nihil contigerit in vita mali.
Felix, quicunque dolore Alterius disces posse carere tuo.
Facile est absentem vincere, qui non repugnat.
Frustra sapit qui sibi non sapit.
Gallus in suo sterquilinio plurimùm potest.
Gratior est pulchro veniens è corpore virtus.
Hostem beneficijs vincere, optima ultio est.

Humilis fortuna tutior est quàm excelsa.
Hæreditas famæ, quàm divitiarum, honestior.
Humani animi difficilis est conjectura.
Homo avarus, quicquid agit, properat omnia.
Habent & suam tranquillitatem tranquillæ aquæ.
Heri probitas familiam etiam reddit meliorem.
Inter socrum & nurum vetus est bellum.
Insperata accidunt magìs sæpe, quàm quæ speres.
Ingenia præclara æmulis nunquam caruerunt.
Jugum qui fert volens, leve efficit.
Ipsa dies quandoque parens, quandoque noverca.
Infelicitatem absconde, nè inimicos reddas lætos.
Ingentes opes non parantur sine fraude.
Ingratitudo omnia vitia in se complectitur.
Incommoditas semper comes est cōmoditatum.
In aliena vitia naturâ sumus oculati, non in nostra.
Iræ imperans, vitam vives validissimam.
Incumbere varijs, ubique est languidum.
In rebus malis opus est bono consilio.
In adversis rebus amicus cognoscitur.
In periculoso negotio non est dormitandum.
Impossibilia optare sibi, delirantis est.
Inutilis est pudor, quem urget necessitas.
Invendibili merci oportet ultrò emptorem adducere.

Indicat amicus tempus, ut aurum ignis.
Invidus alterius rebus macrescit opimis.
Lites animi tranquillitatem adimere solent,
Longior vita solet plurima incommoda afferre.
Laudatur, non qui diu, sed qui bene vixit.
Lucrum malum damnum semper affert.
Luxu corporis hebetescit mentis acies.
Liberalem oportet esse, sed pro facultate.
Lucrum nisi esset, nemo malus esset.
Libentiùs oculatis, quàm auritis testibus creditur
Leve fit, quod bene fertur onus.
Laude & obsequio vincuntur homines.
Mulier mala cunctis feris est ferocior.
Matrona frugi passim non est obvia.
Mulier domûs salus est, & calamitas.
Miserrimum mortis genus, fame emori.
Mores bonos colloquia prava diruunt.
Majora perdes, parva ni retinueris.
Multa eveniunt homini quæ non vult.
Modus omnibus in rebus optimus habendus.
Multa bona multis præter spem evenerunt.
Multi invident alijs bonum, quo ipsi carent.
Mentis habitum sermonis cultus solet indicare,
Multis displicet, qui sibi nimiùm placet.
Multo præstat medicari initia, quàm finem.
Mores bonos convictus inficit improbus.
Mores amici noveris, non oderis.
Mortalia omnia mutationes multas habent.
Magnæ res discordiâ pereunt, concordiâ valent.
Menda-

Mendacium odit omnis ſapiens & bonus.
Multa mala affert hominibus otium.
Maxima utilitas ſcire uti paupertate.
Nihil noſtrum eſt quod auferri poteſt.
Nulla diſcordia, ubi idem eſt animus.
Né commercium habeas cum improbis.
Non refert quàm diu vixeris, ſed quàm bene.
Né quenquam punito, rem niſi expenderis.
Noli miſero inſultare: ſors communis eſt.
Nunquam repenté vir bonus ditatus eſt.
Nullum animal, nulla merx difficilior cognitu, quám homo.
Non vivendum ut edas, ſed edendum ut vivas.
Non ætate, ſed ingenio acquiritur ſapientia.
Non proderit tibi ingenij felicitas, niſi exercueris.
Né curis tuum ipſius animum excrucies.
Né moveris malum bene conditum.
Nihil turpius, quā cum familiari bellum gerere.
Nemo eſt hominum, in quo non aliud vitij ineſt.
Non eſt beneficium quod in quæſtum mittitur.
Non parûm lucrifacit, qui damnum effugit.
Né diſce turpitudinem, néve admiſeris.
Non fœminam aurum exornat, ſed boni mores.
Natura non dedit imperare fœminis.
Nihil, præter quod gliſcit, novit fœmina.
Natura non ſinit præeſſe fœminam.
Nihil eſt ab omni parte beatum.
Nihil pejus mœrore in rebus mortalium.

Nul-

Nullam feres pauperie molem acerbiùs.
Nè cuncta semper, oro credas omnibus.
Nè studeas malefacer, confisus opibus tuis.
Nihil est tam grave, quàm paupertas.
Nè festina ditescere, nè pauper fias statim.
Naturam iniquitas morum planè inficit.
Nihil est tam grave, quin amicum feceris.
Nihil sanitate in vita præstantius.
Nemo sic diligenter aliena, ut sua, curat negotia.
Nè conare, quod fieri non potest.
Nihil est tam diuturnum, quod non emolliat assiduitas.
Nox, amor, vinum, turpia suadent.
Non ulli tacuisse, nocet, nocet esse locutum.
Non est ejusdem & multa, & oppotuna dicere.
Nihil odiosius quàm quod semper idem est.
Naturæ suum jus eripere difficile est.
Neglectis urenda filix innascitur agris.
Nihil rectè faciunt ministri, nisi adest herus.
Non omnia eveniunt, quæ in animo statueris.
Omne nimium cunctis in rebus est fugiendum.
Oculis magìs habenda fides, quàm auribus.
Optima cogitata sæpe pessimè cedunt.
Oportet senescentem semper aliquid addiscere.
Optima quæque difficiles habent exitus.
Omnes sibi meliùs esse malunt quàm alteri.
Omnis res properando parit errorem.
Omne malum nascens facilè opprimitur.
Omnis mora, quantumvis pusilla, longissima videtur.

Opor-

Oportet id quod adest, boni consulere.
Optimum erit, si quis tempus spectaverit aptum
Onus, cui impar sis, nè subiveris.
Omne supervacuum pleno de pectore manat.
Omnium rerum extremum est mors.
Patienter ferenda quæ mutari non possunt.
Patrum mores non sunt arguendi, sed ferendi.
Pauci in secundis rebus moderati sunt.
Pessimus autor rerum gerendarum ira.
Patria sua cuique jucundissima est.
Post factum plerunque magis sapimus.
Proruunt cornua arietibus bene pastis.
Pessimi sunt consultores ira & cupido.
Præstat invisum esse quàm miserabilem.
Plurima sunt cognoscenda, sed optima retinenda
Præceps ira, multorum malorum autor.
Pharmaca nascenti sunt adhibenda malo.
Pulchritudo corporis fragile bonum est.
Protinus apparet, quæ planta frugifera sit.
Parva scintilla contempta maximum excitavit incendium.
Periculosum est se aquis credere.
Præstantissimarum rerum summa raritas est.
Prudentis est, nihil temerè agere.
Pares cum paribus facilè congregantur.
Proba merx facilè emptorem reperit.
Præterita reprehendi possunt, corrigi non possunt
Plures vincuntur æquabilitate quàm duritiâ.
Pulchrum est, modum cujusque scire temporis.

Præſtat mori, quam fœdam vitam vivere.
Placidis dictis dolor rectè curabitur.
Ponere modum iræ & voluptati, bonum eſt.
Præſtat egere, quàm ex ſcelere diteſcere.
Præſtat tacere, quàm loqui indecentia.
Pluris eſt oculatus teſtis unus, quàm auriti decem.
Plures necat lingua, quàm gladius.
Perturbato cordi nihil eſt jucundum.
Pinguis venter non gignit ſenſum tenuem.
Patriæ fumus igne alieno luculentior.
Plus audit quiſque domi, quàm foris.
Plus vident oculi, quàm oculus.
Probis ab animis facta promanant proba.
Patria eſt homini, ubicunque feliciter agit.
Pauper eſt, non qui parùm habet, ſed qui plus cupit.
Perverſæ ſodalitates malum fructum ferunt.
Pudore amiſſo omnis virtus ruit.
Præterita compellunt nos futurorum rationem habere.
Pulchrum eſt injurias in gratiam commutare.
Pueris nocet potare vinum.
Quod repente tollitur, non eſt diuturnum.
Quæ cernuntur, certiora ſunt quàm quæ audiuntur.
Quod quiſque vehementer amat, ejus non poteſt obliviſci.
Quod alijs vitio vertas, ipſe nè feceris.

Quic-

Quicquid præter ſpem evenit, id deputato eſſe in lucro.
Qui fugitant labores, optant dies feſtos.
Quicunque recuſat laborem, non fert fructum.
Quid de quoque viro, & cui dicas, ſæpe caveto.
Quod multi faciunt, non continuó bonum eſt.
Quod uni bonum, alteri malum videtur.
Quod non eſt aſſuetum, laborem recuſat.
Qui nimium properat, ſeriús abſolvit.
Qui neſcit diſſimulare, neſcit imperare.
Quod ſatis eſt cui contingit, nihil amplius optet
Qui ſe peccare neſcit, corrigi non vult.
Quám multa mala hominibus affert otium!
Quod naturâ eſt inſitum, nullo corriges negotio
Quiſque advigilat ad id quod expetit.
Qui beneficium collocat in ingratum, perdit operam.
Quicquid nativum eſt, id haud facilé mutatur.
Qui ſimul duplex captat commodum, utroque fruſtretur.
Quod fatis decretum eſt, id nemini licet evitare
Quod factum eſt, infectum fieri non poteſt.
Quam quiſque nórit artem, in hac ſe exerceat.
Qui de ſe prædicant arrogantiús, malos habent vicinos.
Quæ meritó pateris, facilè ferenda ſunt.
Rebus maximn proſperis metuenda diverſa fortuna.
Res non poteſt conſiſtere, cum quæſtum ſuperet ſumptus.
Res

Res initio pusilla crescit in majus.
Res factu ardua, tamen assiduâ industriâ evincitur.
Rei non bonæ consuetudo pessima est·
Res humanæ naturâ proclives sunt ad corruptelam.
Res mala est, multa concupiscere.
Rex magnus quisque bene rexerit.
Solatium in miserijs amicus compatiens.
Secundæ res incautos dementant, & perdunt.
Senectutis est otium & quies.
Sæpe etiam sub palliolo sordido sapientia est.
Sæpe de levissimis causis existit ira.
Sine pennis volare haud facile est.
Supellex mulieris est clarus clamor.
Sæpe summa ingenia in occulto jacent.
Suum quisque studium maximè probat.
Sapientia est à viro sapiente discere.
Summâ curâ lingua regi debet.
Stulti sunt, qui corrigi nolunt.
Superanda omnis fortuna ferendo est.
Si non potes quod vis, id velis quod possis.
Senex homo est molestus cœtui juvenum.
Sapientiâ non est res ulla dignior
Sapiens in se omnem habet substantiam.
Secreta animi nunquam prodito.
Sapienti turpe est dicere, Non putavi.
Semper malis invisa fuit egregia virtus.
Senex multa quæ non vult videt.
Si dixeris quæ vis, quæ non vis audies.

Sæpe mali malefacta viri populus luit omnis.
Stultus perinde atque luna immutatur.
Sæpe vincas patientiá, quē non viceris impetu.
Solá pecuniá possunt expugnari alioqui invicta.
Satius est initijs mederi quam fini.
Solitariæ manus invalida pugna est.
Sine convictore amico insuavis vita est.
Silendo nemo peccat, loquendo persæpe.
Spernimus incommuné omnes præsentia.
Suæ quemque sortis pœnitet, alienam miratur.
Sine ope divina nihil valemus.
Semper similem ducit Deus ad similem.
Sæpe numeró pessimá pro bonis amplectimur.
Semper metuit nimiúm præsaga mens.
Satius est tacere, quám tacenda proloqui.
Sæpe consilio dissimilis eventus.
Spectandus semper est finis & rei exitus.
Tempus nullum est infructuosé transeundum.
Talia dicentur tibi, qualia dixeris ipse.
Tum judicant homines, ubi jam pœnitet.
Tempus ad lucem ducit veritatem.
Temulentus dormiens non est exitandus.
Tarditas in rebus gerendis odiosa.
Tanti quisque habetur, quantum habet.
Talis quisq; est, cum qua libus agit familiaritatem
Verecundia bonum in adolescente signum.
Violentia odium parit, odium dissentiones.
Vis sine consilio nihil prodest.
Ubi quisque thesaurum habet, ibi habet & cor.

Vt tua fuerit oratio, ita tibi respondebitur.
Volunras sæpe laudanda est, ubi vires desunt.
Voluntas & labor procreant artes.
Varia & mutabilis semper fœmina.
Vxor quæ pudicitiam amisit, omnia simul perdidit.
Vxorum vitia post nuptias discimus.
Voluptate capiuntur homines, ut hamo pisces.
Vnicum confugium in egestate est ars.
Victum para undecunque, at non ex crimine.
Vnicuique dedit vitium natura creató.
Vbi quis dolet, ibidem & manum habet.
Vita nostra similis bullæ in aqua.
Vini hilaritas minuit senectutis molestiam.

Sententiæ sacræ festis diebus juventuti literariæ proponendæ.

ABsque Deo nihil possumus.
Affectum cordis exigit Deus.
Afflictis adesse solet Dominus.
A Deo pendent omnia.
Ad terrena non respiciendum.
Arbor ex fructibus cognoscitur.
Assidué bene operandum.
Adversitates nostræ a Deo.
Avaritia infert Dei oblivionem.
Ad verbum Dei nihil addendum.
A solo Domino cuncta speranda.

Amisso verbo Dei omnia amittuntur
Animæ salus à verbo Dei pendet.
Avari verbum Dei derident.
Audaces Dominus dejicit.
Ab Adamo peccatum in nos derivatum est.
A Deo omnia donantur, quibus egemus.
Ad vanitatem naturâ proclivis est homo.
Auxilium à Domino expectandum.
Avaritia cor excæca & indurat.
Author omnium operum Deus.

Benedictio Dei omnia fœcundat.
Bona omnia dantur credenti.
Bonorum nostrorum dispensatores tantùm sumus.
Bonitas Dei rebus in omnibus elucet.
Bellandum non est, nisi necessitate urgente.
Bellum moventes primi sæpe vincuntur.
Bello parta, bello pereunt regna.
Bona pijs adveniunt Dei gratiâ.
Bona opera probant fidem.
Benedictio Domini credentes alit & sustentat.

Cognitio Dei, vita æterna.
Consilio Dei omnia fiunt.
Credenti omnia sunt possibilia.
Consilia Dei non mutantur.
Credentibus omnia bona communicantur.
Christiani templum Dei sunt.
Charitas symbolum credentium.
Charitas est plenitudo legis.
Consilium nullum contra Dominum.

Carnales regnum Dei non vident.
Confidentia ſola habenda in Deum.
Chriſtum qui fide habet, omnia habet.
Chriſtus eſt omnium bonorum theſaurus.
Crux ſequitur confeſſionem fidei.
Crucem ſequitur gloria.
Compatiendum omnibus.
Crux eſt probatio fidei.
Conſcientiâ certâ omnia facienda ſunt.
Cæcitas eſt pœna contemptûs verbi Dei.
Conſilio & induſtriâ omnia gerenda.
Calamitas omnis, peccatorum pœna eſt.
Credentes Deo omnia committunt.
Credentes in Chriſtum habent vitam æternam.
Concordiâ Eccleſia regenda eſt.
Chriſto data eſt omnis poteſtas.
Chriſtum audit qui ex veritate eſt.
Chriſto obediunt omnes creaturæ
Chriſti regnum in æternum durabit.
Cultus Dei ſine fide nullus.
Conſilium Dei immutabile.
Cura omnis Deo committenda.
Chriſtus unus à morte liberat.
Chriſtum ſequentibus nihil deeſſe poteſt.
Cum hoſtibus beneficè agendum.
Cupiditas habendi radix omnium malorum.
Confidendum non eſt in homine.
Conſilia hominum à Deo moderantur.
Contra mortem non eſt remedium.

Dei

Dei voluntas omnibus in rebus ſpectanda.
Deus opitulatur in afflictionibus.
Deus curam noſtrî habet.
Damnandum temerè nihil eſt.
De verbo otioſo reddenda eſt ratio.
Deus emendat nos cruce.
Deus fons omnium bonorum.
Deus ſubitò ſuos adjuvat.
Deus ſolus ſcrutator cordium.
Deo nihil non poſſibile.
Deus conditor rerum omnium.
Deus in tempore ſuccurrit.
Deus ſolus ſempiternus eſt.
Deus fide agnoſcitur. Deus ſpes fidelium.
Deo nihil eſt occultum.
Deo omnia parent. Deus regit omnia.
Doctrina quævis probanda.
Deus homini omnia ſubjecit.
Deus non reſpicit perſonas.
Deus videt & audit omnia.
Dei conſilia nobis abſcondita.
Deo plùs obediendum quàm hominibus.
Deus ſibi ſoli omnia reſervavit.
Dei mandatis nihil addendum.
Divitiæ obveniunt benedictione Dei.
Deus ſuos liberat ſuo tempore.
Dives & pauper à Deo facti.
Deus ubi non eſt, ibi nihil.
Deum humana aſtutia nihil celare poteſt.

Deo adversante omnes creaturæ adversantur.
Deus homines non vult otiosos esse.
Divitiarum cupiditas á Deo abducit.
Deus pascit ac servat nos vltra nostram curam.
Deus est spiritus,& in spiritu adorandus.
Dei opera & consilia inscrutabilia.
Deus solus,& gratis,remittit peccata.
Deus operatur omnia bona opera in nobis.
Deus verbo suo monet,antequam puniat.
Deus corrigit,sed non abjicit suos.
Extollens se humiliabitur.
Exempla multorum non sunt imitanda.
Externa non inquinant hominem.
Eveniunt non quæ nos instituimus,sed quæ Deus decrevit.
Externa curare,neglectis internis, cæcitas est.
Emendatio vitæ fit lege Dei.
Ebrietatis pæna, stultitia.
Fidelibus nihil deest.
Fideles mundus odit.
Furor depravat judicia.
Fides,Dei donum est.
Fides sola justificat.
Fides gratis data.
Fidem respicit Deus.
Fidei signa opera sunt
Fides facit filios Dei.
Fides adversitate probatur.
Fidelium mors vita.

Fideles

Fideles ſunt Deo curæ.
Famis tempore ſatiantur fideles.
Fides bonorum operum fons.
Fides verbo Dei nititur.
Futurorum cura nobis inutilis.
Fame fideles non pereunt.
Fides vera non poteſt eſſe otioſa.
Fides cujuſque ex fructibus cognoſcitur.
Gloria Deo tribuenda, non nobis.
Gemitus oppreſſorum exaudit Deus.
Garrulitas non eſt abſque peccato.
Garrulitas ſtultitiæ & mendacij argumentũ
Gratiâ nondum natis promittit Deus bona.
Humiles erigit Deus.
Homini non fidendum.
Homini cuncta ſerviunt.
Humilitatem vult Deus.
Hominis vita militia eſt.
Honor ſolius Dei eſt.
Humani conatus inutiles.
Humana ſolatia pereunt.
Homo calamitoſum animal.
Homo ad calamitatem naſcitur.
Homo omnia à Deo accipit.
Humilibus dat Deus dona ſua.
Homines ſapientiâ, non viribus ſuis reguntur.
Humiliat Deus omnia excelſa.
Hominis cor ex natura ſua malum,
Humana ratio Deum agnoſcit.

Homo sibiipsi calamitatum autor.
Hostem beneficio vincere, optima ultio.
Judicia Dei inscrutabilia.
Inobedientia Deo displicet.
Judicare alios, periculosum.
Infidelitas omnia impurat.
Judicandum est post causam cognitam.
Impiorum consilia non succedunt.
Incredulitas radix omnium peccatorum.
Impii suo consilio consumuntur.
Impii dona Dei contemnunt.
Ignorantes legem Dei, maledicti sunt.
In timore Dei omnia aggredienda.
Impiis voluptas est alienam famam lædere.
In solo nomine Jesu salvamur.
In operibus bonis non est torpendum.
Impius quod maximè timet, accidit ei.
Impiis omnia cedunt in malum.
Labore comparandus victus.
Liberalibus benedicit Deus.
Laborandum est ut proximo prosimus.
Lætitia justorum nunquam perit.
Liberorum copia, Dei donum optimum.
Longior vita, diuturna calamitas.
Magistratui parendum.
Mortis certum tempus.
Morbi ob peccatum veniunt.
Majoribus honor exhibendus.
Miracula non temere fiunt à Deo.

Mali

Mali puniendi ut non lædantur boni.
Miſericordia Dei initium ſalutis noſtræ.
Miſericordia Dei omnibus neceſſaria.
Mors dura ſequitur bonam vitam.
Monitis ſalutaribus non obtemperantes pereunt.
Mors in credentes nihil juris habet.
Malus magiſtratus populo malo datur.
Malum non alio malo, ſed bono pellitur.
Malis Deus utitur organis.

Non temerè iudicandum.
Nullum malum impunitum.
Nihil peius ingratitudine.
Nemini maledicendum.
Nemo ſine peccato eſt.
Nemo coram Deo innocens.
Nemo ſibi ſoli natus eſt.
Nullâ re abutitur juſtus.
Non ferunt impii caſtigationem.
Nihil facilius quam calumniari.
Nullus Propheta acceptus in patria.
Numerus populi Dei pauciſſimus.
Nihil poſſumus ex nobis.
Nihil peſtilentius malâ doctrinâ.
Non obliviſcitur ſuorum Deus.
Nihil cæcius corde impii.
Nihil externi moratur Deus.
Non ſatis bene cœpiſti, niſi perſeveres.

Otium execratur Deus.
Omnes ſumus peccatores.

Omnia hominum opera impura.
Operarius cibo ſuo dignus.
Optima pœnitentia, vita nova.
Oculorum concupiſcentia decipit.
Omnia noſtra in manu Dei poſita.
Omnia poſſibilia ſunt credenti.
Opus non reſpicit Deus, ſed animum.
Omnia propter hominem condita ſunt.
Omnia verbo Dei condita ſunt.
Omnia in melius interpretanda.
Opportunitas nuſquam non obſervanda.
Orandi torpor malum præſagium.

Potentes Deus dejicit.
Pios fovet Dominus.
Peccatum cauſa mortis.
Peccata operit charitas.
Pœna impiorum æterna.
Parentibus obedire debemus.
Piorum memoria æterna.
Pauperes ulciſcitur Deus.
Peccata non delentur operibus.
Pijs condiuntur dulcia amaris.
Pijs omnia cedunt in bona.
Princeps bonus à Domino datur.
Peccata remittuntur ex gratia Dei.
Paſcit Deus ſuos certiſſimè.
Peccatum eſt quod abſque fide eſt.
Perſonarum acceptio non eſt apud Deum.
Pauperi merces non eſt differenda.

Peccata solus Deus remittit.
Providentiâ Dei orbis gubernatur.
Propitius Deus optima hæreditas.
Puer alimentum in mundum secum affert.
Qui plus ambit, minus consequitur.
Qui magna moliuntur, nihil efficiunt.
Respublica propter pios floret.
Reddetur unicuique juxta facta sua.
Reprobos recta monita reddunt deteriores.
Rebus utendum, sed non fidendum.
Reprehensio sit sine calumnia.
Senectus veneranda.
Superbos perdit Deus.
Societas mala vitanda.
Successus à Deo est.
Superbia, animarum perditrix.
Scandalum non præstandum pueris.
Sapientia, non arma, defendit.
Seditiosis nunquam feliciter cessit.
Sine fide in Christum nemo salvatur.
Sine verbo Dei nemo est sapiens.
Sapientes ferunt castigationem.
Satan nocere nequit, non permittente Deo.
Sapientum consilia Deus irrita facit.
Sapientia humana, stultitia in rebus Dei.
Tardè est irascendum.
Tranquillitas in hac vita non speranda.
Timentes Dominum bene vivent.
Voluntas Dei bona.

Verbo

Verbo Dei alimur. Voluntas Domini ſtabilis.
Vindictam prohibet Deus.
Veritas ſemper perſecutores habebit.
Vxor bona datur à Domino.
Vocatio cuique ſua curanda.
Veritatis contemptus graviſſimum peccatum.
Vincere cupiditatem maxima fortitudo.

FINIS.

Communiora atque quotidiana *morum puerilium præcepta.*

SVrgens manè, primum diei initium auſpicaberis in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs ſancti.

Et Dominicâ oratione commendabis te Chriſto; Gratias ages, quod eam noctem voluit proſperam tibi.

Deinde precaberis, ut diem itidem illum totum tibi fortunet bene, nè impingas in peccatum.

Mox veniens in conſpectum, felicem diem precaberis parentibus.

Indè capillitium comes, manu vultum lavabis, ut quamprimum recipias te ad ludum.

Ante

Ante ingressum, Spiritum suum ut tibi largiatur Christus, orabis, quia citra illius opem frustra est quod tentatur.

Cúm veneris in Frontisterium, libenter ausculta; & quod agis, toto pectore agito.

Responde verecundé, Prava non mordicus confuta, sed verecundé,

Ante omnia cave, né meritô vapules.

Né quid dicto factóve vel præceptorem offendas, vel sodales tuos.

Disputantem contra te magis doce quám vince

Dimissus á ludo domum propera, nec in platea moram feceris.

Domi si quid est obsequij præstandum parentibus diligenter obi.

Quod si vacat tecum repetere quod prælectum est in schola, repete. Nihil enim in vita pretiosius tempore·

Cogita, quod irrecuperabile est, & perit quod transigitur. Vbi hora ingruerit prandij, mensam adornato in tempore,

Sed ante apparatum pocula diligenter mundato

Mensæ primúm supponitur mappa, indé circulus æreus, proximé salinum, post hæc orbes, ad postremum panis.

Eodem autem modo quo apparatur, ita & removetur mensa.

Orbes colligentur primúm, posthac salsamenta & sal.

Indè caſeus, vel quicquid aliud eſt ſecundarum menſarum.

Ad ultimum unà cum pane removetur & mappa.

Erectis et compoſitis pedibus ſta, ſolicitè animadvertens nè deſit quid. Et cùm infundendum, ſive quid porrigendum, apponendum, aut tollendum eſt, civiliter id feceris.

Amandatus aliquò, reditum matura.

Ante & poſt epulas Deo benedicas.

Aſtans non turbabis, vel interturbabis aliorum ſermonem, ſed interrogatus breviter reſpondeto.

Cantharos & vaſa nè per oblivionem confundas, ut alterum fundas pro altero, ſi varia vina.

Salis nè obliviſcitor.

Sciſſum vel confractum menſæ nè apponito.

Sub noctu inter cœnam advigilato attentè pro emungendis lucernis, & nè quid fœdi pædoris in nares redoleat convivantium.

Emungens candelam, nè extinguito.

Sed né aſſueſcas etiam, quicquid de menſa remotum eſt, vel reconditum domi habent, abligurire.

Actis gratiis, ſublatis omnibus, ſi quid vacat, luſu quopiam honeſto animum laxa cum ſodalibus, donec hora revocat in ludum à luſu.

Si autem contingat ut ipſe quoque menſæ accumbas, hæc obſervabis;

Im-

Imprimis, ungues præscissos habeto.
Manus lavato. Erectus accumbito.
Hospiti collocanti acquieveris.
Ebrietatem fuge. Sobrius esto.
Sic præbebis hilarem te, ut semper memineris quid deceat ætatem tuam.
Postremus omnium admoveto manum patinæ:
Si quid datur lautius, recusato modestè:
Si instabitur, accipe, & gratias age.
Mox decerptâ portiunculâ, quod reliquum est illi reddito, aut alicui proximè accumbenti.
Alterius autem uxori, marito assidente, nihil reddideris. Similiter principi aut magnati nihil reddideris.
Parenti, amico, cognatis licet frangere quæ optima videntur.
Si quid lautius ministratur, ut hepar piscium, & alia quædam, parcius gustaveris, reliquum distribuas.
Siquis præbibit tibi, hilariter illi bene precare; sed ipse bibito modicè. Si non sitis, tamen admoveto cyathum labiis. Arride loquentibus.
Ipse nè quid loquare, nisi rogatus.
Si quid obscœni dicetur, nè arride, sed compone vultum quasi non intelligas.
Nè cui in mensa obtrectato. Nè cui temet anteponito. Nè tua jactato Nè aliena despicito.
Esto comis erga tenuis fortunæ sodales.
Deferto neminem. Nè sis linguâ futili.

Si videris convivium esse prolixius, precatus veniam, ac salutatis convivis, subducito te à mensâ.
Panem pectore nè prosciderìs.
Digitulos proscindens cultro nè oppolueris.
Quæ ante & juxta reposita sunt edito.
Decerpturus ex catino quippiam, summo cultro comprehendito.
Nè, ut sus, effundas te supra cibum.
Nè confundas vel turbaveris digitis, quæ posita sunt in catino.
Ova manducaturus, panem conscindito frustatim priùs.
Verùm nè quid præterfluat curato.
Maturè edas ovum.
Testas non confractas in catinum rejicito.
Inter edendum ovum, non potabis.
Comesturus, thoracem nè commacules.
Piper quoque edens, digito nè prælinge.
Suprema labia aut nasum manicâ nè immungas inter epulandum. Nasum non abstergas nisi sudariolo, ídque civiliter atque modestè.
Mucum digito non exculpito.
Salino digitos nè indas, neque salsamentis, & piperatis omnibus. Buccellas nè nimis densas sumito vel amplas, sed singulas conscindito.
Ex ore nihil extraxeris in orbem.
Caput inter epulas nè scalpito.
Omnis cachinnus effusus in convivio turpis est.
Potaturus

Potaturus, duobus digitis labra ſuprema abſtergito.

Non appareat ſupernatans in poculo tuo ſaginamen aut pinguedo.

Sed nec cibum habens in ore, & necdum vorato, potabis. Simul & mandere & loqui ruſticum eſt.

Screare ſimiliter, aut oſcitare, aut expuere crebriús, ſimiliter incivile habetur.

Agreſte & ethnicum habetur, in ſupremum cubitum recumbere.

Panem tinctum vino edere ex poculo in cœtu hominum, ridiculum eſt.

Non recumbes in dorſum more ruſticorum.

Cochleari quantum ſatis eſt haurito & ſorbeto.

Inter ſorbendum nihil diſtilles, neque bis uno hauſtu ſorpſeris.

Donec mandetis & glutiveris, né ſorbeas iterum.

Canum eſt immenſos bolos vorare, & oſſa rodere.

In oſſibus ſi quid pulpamenti hæret; modeſtè cultro proſcindito.

Alij veró convivæ quid præcerpant, vel appoſitum habeant, né temeré circumſpectaveris.

Quod ſemel dentibus demorſum aut roſum eſt, paropſidi né inſeras.

Turpe eſt oſſium & eduſiorum quiſquilias ſub menſam dejicere.

Inde-

Indecens quoque, unguibus, lingua, aut cultro repurgare dentes, sed agendum id est extra convivium.

Cibus esto temperatus ac festivus.

Prande parcius. Cœna liberalius.

A cœna suavibus fabulis temet oblecta.

Cibi vel potus, non quantum libidini, sed quantū naturæ satis est, sume.

Pransus, hilariter quædam facito.

Sub cœnam paulisper ambula.

Cœnaturus idem facito.

Jejunus studebis ac scribes.

FINIS.

ltro ro-
ra con-
quantū